

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

§. 1. De crimine seu delictis in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

bas h. t. can. *Qui non probaverit* l. 1. q. 3. Nam cum alium ad iudicium provocans paratas habere probationes suas debeat l. *Qui accusare* Cod. de *admo. merito* d. si defecerit in probatione, videtur sine causa, id est calumniosè litem movisse.

Quia tamen non protinus is, qui non probat, quod intendit, calumniari videtur, ideo ejus rei inquisitio arbitrio cognoscentis committitur, qui reo absoluto, priusquam sententiam ferat, de accusatoris consilio quaeret, quàm mente ductus ad accusationem processerit. Et quidè si justo errore aut alià justa causa, quæ à dolo excuset, motum repererit, eum absolvet; si verò in evidenti calumnia eum deprehenderit, legitimam poenam (quæ in publicis iudiciis hodie est poena talionis, ut quod alii malitiosè molitus fuit, ipse luat, l. *fin.* Cod. hoc tit. in privatis extraordinaria, pro qualitate admissi criminis, l. 3. D. Ad SC. Turpil.) ei irrogabit, d. l. 1. §. Sed non utique 3. can. *Quisquis* l. q. 8. & similibus.

Quod si fortè non possit eadem poena affici, qua accusatus probato crimine multandus fuisset, punietur in supplementum alio modò. Et ideo si Subdiaconus Diaconum vel alterius ordinis majorem calumnie accusaverit, privabitur officio & verberibus publicè castigatus in exilium mittetur, c. 1. h. t.

Tamet si autem denuntians ad inscriptionem non reocatur tamen si persona Ecclesiastica superiri denuntiaverit crimen aliquod, non probatum sufficienter, indicanda erit ei purgatio Canonica, & interim, donec innocentiam suam purgat, nempe quòd non calumniandi animo ad delationem criminis processerit, ab officio & beneficio suspendendus erit, ut ceteri simili poena perterriti ad infamiam vel aliorum vel suorum maxime Prælatorum, facile non profiliant, s. ult. & ibi Abb. h. t.

2. Prævaricator est vera crimina abscondere, & falsa detegere, l. 1. in princ. D. Ad SC. Turpil. & Prævaricator dicitur quasi varicator, inquit Ulpianus, qui diversam partem adjuvat prodita causa sua, d. l. 1. aut qui vera crimina abscondit, coludique cum reo, falsas probationes admittendo, & veras dissimulando, ita ut ex utraque parte consistat, quin imò & ex altera, cui se adversarium simulavit. Punitor autem prævaricator iudicio arbitrario, Abbas in d. c. 1.

3. Tergiversari est in universum ab accusatione desistere, d. l. 1. D. Ad SC. Turpil. Quod utique accusatione semel instituta non licet, citra abolitionem, qua reorum numero reus eximitur & accusationis memoria aboletur, l. Si interveniente 12. D. eod.

4. Est autem abolitio duplex, alia generalis, quæ est absolutio ab omni accusatione, quam solus Princeps indulgere potest: alia specialis, quæ una tantùm accusatio perimitur & extinguitur. Et hæc fit quatuor modis, primò per Principem, ut generalis; secundò per morem accusantis vel accusæ; tertio per biennii lapsum, sine culpa accusatoris, l. Abolitio Cod. de abolitionib. qua et per postulationem accusatoris, si eam à Judice postulaverit. Vide Hostien. in Summa hoc tit.

TITULUS III.

De Simonia, & ne aliquid pro spiritualibus exigatur vel promittatur.

§ I.

De crimine seu delictis in genere.

1. Delictum, Peccatum & Crimen hic promissè sumi, & quæ sit
2. Delictorum alia Deo in principaliter, alia proximum laedunt.
3. Item alia sunt merè Ecclesiastica, alia merè secularia, alia mixta.

Expedito primo capite hujus libri de iudicio criminali apud Judicem Ecclesiasticum, nempe de Accusationibus, Inquisitionibus & Denuntiationibus, & earum occasione de calumniatoribus: sequitur alterum de generibus criminum, ob quæ iudicium criminale instituitur.

1. Omnia autem quorundam distinctione, majoris studii quam fructus, inter Delictum, Peccatum & Crimen, quasi Peccatum perpe-

trando & committendo. Crimen sceleris atrocitate, Delictum verò omitendo contrahatur, quandoquidem promiscuè usurpari possunt & usurpentur à Iustis, in *l. 1. Cod. Si adversus delictum* &c. nos quoque promiscuè usurpabimus hoc loco: ita tamen, ut licet Peccatum seu Delictum in genere nihil aliud sit, quam actus humanus malus, ut docet Covar. in *Clement. Si furiosus* p. 2. in *princ. n. 1. in fin.*, pressius tamen hic illud accipiamus, ubi agimus de delictis in ordine ad pœnas humanas, nempe pro actu humano malo, qui accusatione & coëcitatione à Jure seu Judice humano dignus sit, sive dolo malo fiat, sive culpa, etiam levissima, admittatur. Dico, pro actu humano; ut indicem debere illud esse voluntarium, sive directè, sive indirectè, sive interpretativè, prout etiam constat ex Gratiano xv. q. 1. in *princ.* & Covar. d. loco. Dico, qui accusatione &c. ut indicem delictum ex te ipso orti, id est ex ipso maleficio. *l. 4. in princ. D. de obligat. & act.* quia sola cogitatione conceptum à Jure non coeretur, *l. Cogitationis 18. D. de pœnis*; sed ultorem habet Deum, *can. fin. xxxii. q. 3.* Aliàs si voluntas seu actus interior in actum eruperit exteriorem, legi subiicitur humana, eaque puniendus venit, *l. is qui cum telo Cod. Ad L. Cornel. de sicar.* maxime ubi in actum exteriorem ita deductus est, ut per conantem non steterit, quò minus delictum fuerit consummatum, *can. Qui pejerare xxxi. q. 5. & similibus.* potissimum in maleficiis, ubi principium & voluntas, non exitus spectatur, *juxta l. Quoniam multa 6. Cod. Ad L. Jul. de vi publ. cum similib.* & generaliter in iis delictis, quæ facile in consequentiam trahuntur.

Omissa item delictorum ea divisione, quæ jure Civili dividuntur in Publica & Privata, & rursus Publica in Capitalia & non Capitalia, de qua *Instit. de publ. judicio. l. 1. & 2. D. eod.*

2. Jure Canonico ita commodè dividi possunt; Primò, quòd aut principaliter offendant divinam majestatem, ut Simonia, Hæresis, Schisma, Apostasia, Blasphemia, Sortilegium, de quibus etiam prius agendum erit; aut læsionem sive damnum adferant proximo, veluti homicidium, Furtum, Rapina, Ufura, Adulterium, Stuprum, Incestus, Raptus, Injuria, &c. similia, de quibus posterius agemus,

Secundò, quòd alia sint levia, alia gravia, graviora & gravissima, quorum differentiam malim arbitrio Judicis relinquere, quam hic tradere.

3. Tertio, quòd alia sint merè Ecclesiastica seu fori Ecclesiastici, alia merè secularia, seu fori secularis, alia mixta seu mixti fori. Merè Ecclesiastica sunt, quorum cognitio Ecclesiastico Judici reservata est, licet per laicum commissa sint, ut crimen Hæresis, violatio voti Deo facti, aut alicujus præcepti Ecclesiæ violatio censura Ecclesiastica: sacrilegium in sacris commissum, &c. similia, de quibus Abbas & alii, in *c. Cum sit generalis 8. sup. de foro compet.* Merè secularia sunt ea, de quibus, si à laicis committantur, soli Judices seculares cognoscunt, ut Homicidium, Furtum, Rapina &c. similia. Mixta sunt, de quibus, si à laicis committantur, tam Ecclesiasticus quam secularis Judex potest cognoscere: cujusmodi sunt Adulterium, Sodomia, & alia, de quibus Jul. Clar. in *Pract. Crim. q. 37.*

§. II.

Simonia quid sit.

1. 2. Simonia unde dicta & definitio illius.
3. Pretium in Simonia triplex, muneris à manu, à lingua, ab obsequio.
4. Res spirituales qua hic dicantur.
5. Spirituali annexum quid sit.

Inter delicta, quæ divinam offendunt majestatem, gravissimum est Simonia: tum quia per illam homo rem, non suam, sed cujus tantum est dispensator, vendit, tum quia rem spiritualem pretio aestimat, eoque pacto vilem facit: similis Judæ, quia Christi dona vendit. Tamque grave delictum ceusetur Simonia, ut ejus comparatione cætera omnia pro nihilo reputentur, *can. ult. 1. q. 7. & c. Per tuas 32. h. 1.*

1. Dicitur autem Simonia à Simone Mago sive magicæ disciplinæ perito, *can. penult. xxi. q. 3.* quia is primus tempore novi Testamenti legitur hoc crimine se & quidem gravissimè polluisse, dum donum Dei seu gratiam Spiritus mercari voluit, ut *Actor. 8. can. Qui studet 1. qu. 1. & can. Salvator 1. qu. 3.*

2. Definitur studiosa voluntas emendi vel vendendi pretio temporali aliquid spirituale vel spirituali annexum. Dicitur, studiosa voluntas